

Dagens Nyheter 1995-10-11

Sekter på frammarsch. Experten Paul Martin varnar för ökande destruktiva rörelser

Av CHARLOTTE ESSÉN

En av världens främsta experter på religiösa sekter och destruktiva grupper varnar i en DN-intervju för att dessa grupper är på kraftig frammarsch. Och politiska och sociala samhällskriser ligger bakom den oroväckande utvecklingen.

Den amerikanske psykologen och religionsvetaren Paul Martin har under många år studerat religiösa sekter. Han är VD för ett av världens få rehabiliteringscentrum för tidigare sektmedlemmar, Wellspring Rehab Center i Ohio i USA.

Det var hit japanska tidningar och TV kom med sina frågor efter vårens gasattack i tunnelbanan i Tokyo.

Manipulation

- Personer som går med i en sekt är inte mer olyckliga, grubblande och lättlurande än andra. I stället handlar det om människor som är totalt manipulerade av en karismastisk och ofta charmig sektledare, berättar Paul Martin.

Han visar upp tidningar med förstasidor som handlar om bombdådet tidigare i år mot ett statligt kontorshus i Oklahama i USA. Hundratals oskyldiga dödade och tusentals oskyldiga skadade - många för resten av livet. Han pekar på bilden av Timothy McVeigh, medlem i en högerextremistisk milisgrupp som anses ligga bakom bombdådet i Oklahoma City.

- Den här killen är någons barn. Och någonstans i USA sitter hans föräldrar och frågar sig förtvivlat: Hur kunde det gå så här? När började det gå snett?

Bomben i Oklahoma var en protest mot att myndigheterna två år tidigare stormat den uppmärksammade Davidssektens högkvarter i Texas.

- Dessa två sekters mönster liknar alla destruktiva sekter och grupper. Även de svenska, påpekar Paul Martin.

Raffinerad teknik

Sekterna är auktoritära och odemokratiska, med krav på lydnad och underkastelse. Sedan tillkommer ett totalt avskärmande från samhället vilket förhindrar all insyn. Metoden för att få

medlemmarna att ge upp sin vilja och den egna identiteten kallas för "mind control", det vill säga mental styrning.

- Till en del påminner det om hjärntvätt, men tekniken är mer raffinerad genom att den undan för undan ökar i styrka. Därmed är den omärklig för den utsatta personen.

Paul Martin anser att sektproblemet ignoreras av politiker över hela världen, beroende på bristande forskning och kunskap.

- Det är på tiden att vi inser de farliga konsekvenserna av alla destruktiva sekter och gör något åt saken.

Dagligen möter Paul Martin i sitt arbete människor med tragiska erfarenheter. Till Wellspring kommer avhoppade sektmedlemmar med mer eller mindre svåra psykiska problem: ångest, depressioner, oro, hallucinationer och självmordstankar. Hittills har 15 svenskar behandlats här.

Transtillstånd

Paul Martin talar om "love bombing", vilket innebär att den blivande sektmedlemmen blir otroligt uppmärksam, överöst med omtanke och vänskap. Tungomålstalande är ett grepp som används för att "jaga bort djävulen" och "rensa bort alla felaktiga tankar".

- Efter flera timmars möte med sång, musik och tungomålstal upplever du ett transtillstånd och blir mycket okritisk samt mer mottaglig för ledarens budskap.

Gemensamt för de flesta sekter är också kvinnans underkastelse. Synen på barn och deras uppfostran är lika auktoritär, vilket innebär fysiskt och psykiskt våld som straff.

- Du måste lyda sektens alla regler om klädstil, frisyr, matvanor och allmänt uppträdande. Det mesta är reglerat i minsta detalj och någon valfrihet finns inte. Du förväntas också lydigt och regelbundet skänka pengar.

Till detta ska läggas isolering från anhöriga och gamla vänner. En förälders negativa uttalande om sekten anses vara "attacker från djävulen" eller av "satanisk härkomst".

Vilka söker sig då till en sekt? Paul Martin svarar att han hittills inte mött någon som velat gå med i en destruktiv sekt eller grupp.

Ser inte faran

- Jag har intervjuat tusentals före detta medlemmar som inte kände till så mycket om sekten när de gick med. Utan de såg bara den yttre, fina och säljande fasaden. Genom systematisk manipulering blev de värvade och fast.

- De ser inte faran med att bli medlem, bara kärleken, spänningen och de stora visionerna. De ser svaren på alla svåra livsfrågor och får "tjäna" en större sak.

Enligt de studier Paul Martin gjort av tidigare sektmedlemmar finns det några situationer att vara extra uppmärksam på: när en påfrestande och stressfylld händelse har skett under det senaste året; skilsmässa eller dödsfall i familjen, arbetslöshet eller misslyckade studier, när man befinner sig i en övergångsperiod i livet, till exempel mellan skola och universitet, flyttar till ny ort eller ett just avslutad kärleksförhållande, när man har en längtan att tjäna en "större sak" och tröttnat på allt våld och det man upplever som politiska lögner.

Vilka sekter anser då Paul Martin utgöra det största hotet i dag? Han säger att han väldigt gärna skulle vilja gå ut offentligt och berätta om allt han hört genom åren, men . . .

- . . . jag har helt enkelt frågat mig vad som är viktigast. Att avslöja alla övergrepp eller att fortsätta att hjälpa sektmedlemmar som hoppat av. För att kunna hjälpa måste jag leva. Går jag ut i medierna med det jag vet om vissa sekter skulle jag med största säkerhet bli hotad till livet.

De flesta sekter i Sverige har sitt ursprung eller förgreningar i USA även om de inte alltid styrs därifrån, fortsätter Paul Martin.

Han vill nu ha en ökad information i skolorna om olika sekter och deras metoder.

- Likaväl som det i dag informeras om rasism, mobbning, narkotika, rökning, alkohol och doping borde det här vara ett angeläget område. Men i dag bjuder skolor i stället till och med in sekter som får presentera sin verksamhet, i en del fall har det lett till att de kunnat rekrytera nya medlemmar!

Paul Martin vill också att samhället lagstiftar mot olika sekters brott mot de mänskliga rättigheterna.

- Givetvis ska man respektera människors val av religion och livsåskådning. Men här handlar det om kränkningar av människors integritet och fria vilja. Vi måste få lagar som motverkar dessa religiösa och politiska bedrägerier på samma sätt som vi i dag har lagar om försäkringsbedrägerier.